

Posudok oponenta magisterskej práce

Autor: Bc. Tatiana Badurová

Názov: Dar života. Odpoveď na Derridov *Dar smrti*

Katedra: Katedra obecné antropologie FHS UK Praha

Školiteľ: Mgr. Jakub Marek, Ph.D.

Oponent: Mgr. Milan Petkanič, Ph.D.

Ako už naznačuje samotný názov práce hlavným motívom magisterskej práce Bc. Tatiany Badurovej je jej kritické vyrovnanie sa s Derridovým dielom *Dar smrti*. Dôležitou súčasťou tohto ústredného cieľa je podľa autorky zodpovedanie dvoch otázok, ktoré formuluje v úvode svojej práce: 1. Čo znamená žiť zodpovedne? 2. Ako môže človek dospieť k bytostnej transformácii seba samého? Obe tieto otázky následne tvoria základnú líniu tejto práce.

V prvých dvoch kapitolách sa autorka venuje predovšetkým výkladu Derridovho chápania fenoménu smrteľnosti, tzv. „daru smrti“ a jeho dôležitosti pre vedomie vlastnej individuality a tiež pre dosiahnutie stavu autentickej zodpovednosti. Okrem Derridu tu Badurová približuje reflexie a argumenty týkajúce sa danej témy aj od iných mysliteľov, obzvlášť od Kierkegaarda a Patočku (ako aj ich interpretácie v zmieňovanom Derridovom diele). Paradigmatickým príkladom, na ktorom autorka po vzore Kierkegaarda a Derridu ilustruje „dar smrti“, je starozákonný príbeh o Abrahámovom obetovaní Izáka. Treba podotknúť, že autorka sa tu neobmedzuje len na holý výklad úvah spomínaných mysliteľov, ale zároveň problematizuje a spochybňuje ich (najmä Derridovo a Patočkovo) učenie o tom, že práve skúsenosť smrti, tzv. „dar smrti“ je tým pravým princípom, ktorý má jedinca doviesť k autentickej zodpovednosti a ktorý je schopný sa stať hybným momentom v jeho kvalitatívnej transformácii.

Tretia a štvrtá kapitola práce sú potom autorkiným vlastným, originálnym pokusom o alternatívnu odpoveď na Derridov koncept daru smrti. Tatiana Badurová ho nachádza v „dare života“ a svoj záver aj patrične zdôvodňuje. V protiklade k Derridovi (a Patočkovi) usudzuje, že tým pravý individuálnym princípom a pravým predpokladom zodpovedného vzťahu k absolútnej interiorite je „dar života“, resp. „natalita“. Rovnako tak prichádza k záveru, že bytostná transformácia je možná len v „dare života“, konkrétne v sebadarovaní sa v láske. A paradigmatickým príkladom, na ktorom autorka osvetľuje „dar života“, je novozákonné sebaobetovanie sa Ježiša Krista.

Ako oponentovi záverečnej práce mi však v posudku primárne neprislúcha venovať priestor prehľadnému súhrnu hodnotenej práce, ako skôr predniesť svoje kritické poznámky a postrehy k práci a na záver položiť niekoľko otázok adresovaných autorke k obhajobe práce:

K štruktúre práce by som vzniesol menšiu námietku: nazdávam sa, že prvá a druhá kapitola by si mali pozície vzájomne vymeniť, zdá sa mi totiž ďaleko logickejšie najprv vyjasniť pojem smrti a až potom venovať priestor daru smrti.

Autorkinu prácu s literárnymi zdrojmi hodnotím veľmi pozitívne. Vyzdvihol by som autorkinu prácu s cudzojazyčnou literatúrou, najmä to, že nosnou knihou pre ňu bol náročný Derridov text v pôvodnom, francúzskom jazyku. Za menší nedostatok považujem to, že napriek tomu, že v použitej bibliografii nájdeme viacero sekundárnych literárnych zdrojov, chýba tu akákoľvek sekundárna literatúra práve k ústrednému textu, t. j. k Derridovmu *Daru smrti*. Z iných autorov, ktorých myšlienky Badurová mohla vo svojej práci vziať do úvahy, mi najmä

v jej prvých dvoch kapitolách chýba aspoň okrajová referencia na Martina Heideggera, bez ktorého sa dnes reflexie o vzťahu smrteľnosti a zodpovednosti sotva môžu obísť.

Najslabším článkom inak podľa môjho názoru veľmi hodnotnej a podnetnej práce je jej jazyková úroveň, a to predovšetkým pre množstvo bohemizmov, ktoré sa v nej vyskytujú. Vzhľadom na to, že autorka je Slovenka študujúca a žijúca už niekoľko rokov v Prahe, sú jej nedostatky v rodnom jazyku vcelku pochopiteľné a čiastočne ospravedlniteľné. Predsa len pre jej poučenie, ktoré by mohla zužitkovať v budúcnosti pri písaní ďalších textov v slovenčine, vymenujem aspoň tie najokatejšie a najčastejšie sa opakujúce bohemizmy a iné jazykové neduhy v jej práci: „filosofia“ namiesto správneho filozofia, „obecný“ namiesto všeobecný, „reflektovať na (zodpovednosť)“ namiesto reflektovať (zodpovednosť), „uvažovať (problém)“ namiesto uvažovať o (probléme), „akožto“ namiesto ako, „nijakovsky“ namiesto nijako, „u Derridy“ na miesto u Derridu, „jednanie“ namiesto konanie, „teprv“ namiesto až, „vzhľadom k“ namiesto vzhľadom na, atď. Z hľadiska štylistiky je práca napísaná vcelku kultivovane (čo je dané i logickou nadväznosťou myšlienok a argumentačnou schopnosťou autorky), no nájdeme tu občas až príliš ťažkopádne a nejasné štylizácie.

Po stránke vecnej v práci nenachádzam žiadne vážnejšie nedostatky. Pod drobnohľadom však objavíme v práci zopár nepresných tvrdení. Azda najvýraznejším príkladom toho je myšlienka zo strany 52: „Ježiš svojou sebaobetou (darom života) vytvára symetriu, ktorá mu umožňuje vstúpiť do vzťahu s božstvom.“ Z tohto tvrdenia by sme totiž mohli dedukovať, že Ježišovi nie je vlastné božstvo, že si k nemu len vytvára vzťah, a to až svojou sebaobetou. Prirodzene, na takýto názor má autorka právo, ale na druhej strane autorka to tvrdí v tej časti, kde vychádza z kresťanskej perspektívy, a s tou to zjavne nekorešponduje. Som však presvedčený, že tu ide skôr o autorkinu nedôslednosť vo formulácii myšlienky ako o nekonzistentnosť v jej tvrdeniach.

Na magisterskej práci Tatiany Badurovej oceňujem predovšetkým jej originalitu a autorkine samostatné kritické myslenie a výborné analytické a argumentačné schopnosti. Navyše vysoko obdivujem autorkinu odvahu popasovať sa s takou náročnou témou. Pozitívne hodnotím aj zaujímavosť a podnetnosť zvolenej témy, ako aj možný prínos práce pre ďalšie štúdium a rozvinutie tejto problematiky.

Otázky pre autorku pri obhajobe práce:

1. Na strane 39 píšete: „Judeokresťanská tradícia privileguje mortalitu a natalitu odsúva do úzadia...“ Môžete zdôvodniť toto svoje tvrdenie?
2. Na strane 48 píšete: „Mobilizácia v dare smrti vedie akurát k upevneniu doterajšieho stavu a smeru, k zmene kvantitatívnej, nie kvalitatívnej...“ Mohli by ste toto svoje tvrdenie viac rozviesť?
3. Môžete bližšie vysvetliť vašu diferenciu medzi asymetrickým a symetrickým vzťahom so zreteľom na dar, darcu a obdarovaného?

Záver: Diplomová práca Bc. Tatiany Badurovej spĺňa všetky kritériá kladené na tento typ záverečnej práce, preto ju rozhodne odporúčam k obhajobe. A z môjho uhla pohľadu ju navrhujem hodnotiť známku: **výborne**.

Miesto a dátum: Trnava, 08. 09. 2017

.....
Mgr. Milan Petkanič, Ph.D.
Katedra filozofie a aplikovanej filozofie
FF UCM v Trnave